יה"ל 054-844-2069

אוצר הספרים תורת אמת שטפנשט
מכון • ארכיון

שנה שביעית

גליון מס' 340

פרשת חקת
ה'תשפ"ב

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרוה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

לכלי של דבש מגיעים הזבובים

זאת חוקת התורה (יט. א) האור החיים הקדוש מבאר במשל נאה מדוע הגויים אומות העולם אינם מטמאים לאחר מיתה כמו שיהודי לאחר מותו הרי הוא נקרא אבי אבות הטומאה וחלה עליו טומאה גדולה ומטמא במגע ובאהל, וכך כותב: "...וכבר המשלתי במקום אחר ענין זה לב' כלים שהיו אצל בעל הבית אחת מלאה דבש ואחת מלאה זבל, ופינה אותם והוציאם לחוץ מהחדר, אותה שהיתה מלאה דבש מתקבצים לה כל הזבובים והרמשים, ואותה שהיתה מלאה זבל הגם שיכנסו לה קצת מהרמשים, לא ישוה להתקבצות הזבובים בכלי של דבש, כמו כן אדם מישראל שמת להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, ובצאת הנפש מתרוקן הגוף, יתקבצו ה'קליפות' לאין קץ, שהם כוחות הטומאה התאבים תמיד להדבק בקדושה, וליהנות מהערב, ולזה יטמא באהל ואפילו אלף בתים מקורים ואחת פתוחה לחברתה, הטומאה תמלא כל החלל המקורה, מה שאין כן אשר לא מזרע ישראל, להיותו מושלל מהקדושה, אין כל כך התקבצות הטומאה אלא רק חלק הממית הנדבק בגוף ואשר יסובב הכל את זה שבני ישראל מלאים קדושה היא התורה הק'.

הרהורים אסורים

זאת חוקת התורה (יט, ב), פירש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה. הרה"ק **רבי מאיר'ל מפראמישלאן** זי"ע דרש כך את המאמר הזה של חז"ל, דהנה כאשר האדם עומד לקיים מצוה בא אליו היצר הרע למנעו מעשיית המצוה והוא טוען בפניו 'מה המצוה הזאת'?, מה השייכות יש לך עם מצוה זאת, וכי מי אתה בכלל שאתה נעמד להתפלל בפני בורא כל העולמות ומי אתה שתשב ללמוד ולעסוק בתורת ה' ולקיים מצוותיו?, ובפרט כאשר האדם מרגיש את שפלות עצמו אכן הוא מקבל את דבריו ומרגיש שאינו ראוי לכך. ומאידך כאשר האדם זוכה לקיים מצוה מחפש היצר הרע להכניס בו רוח של גיאות והתנשאות ואומר לו ראה 'מה טעם יש בה', באיזה יופי והדר קיימת את המצווה, ומותר לך להתגאות ולהתנשא במצוה זאת, על שתי דבריו אדן של היצה"ר עונים לו "לפיכך כתב בה חקה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה", גזירה היא מלפני, הכוונה אשר לפני קיום המצוה צריחך לדעת שיש לקיים מצוות רק בגלל גזרת המלך, שבני ישראל נאמנים הם לאביהם שבשמים ומקיימים מצוותיו מפני גזירתו, ואפילו כאשר היהודי מרגיש נחות ושפל הוא מקיים גזירת מלך, ואילו לאחר קיום המצוה הרי ש"אין לך רשות להרהר אחריה", דהיינו שלאחר קיום המצווה לא יהרהר ויתגאה בכך.

ידיעת טעם הפרה הוא לענוים ושפלים

זאת חקת התורה (יט, ב). רבי יצחק פתח (קהלת ז, כג) כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחקה ממני (במ"ר יט, ג). כתב הרה"ק **ה"שם משמואל" מסוכטשוב:** שמעתי מכ"ק אבי אדמו"ר [האבני נזר מסאכטשוב] **זצללה"ה** בשם הרה"ק **הרבי ר' זושא** זצללה"ה "ממני" דייקא, כי אי אפשר לידע טעם פרה לגודל מעלתה רק מי שהוא שפל וענו מאד, ועל כן משה שהיה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב, ג), אמר לו השי"ת לך אני מגלה טעם פרה ולאחרים חוקה, ושלמה המלך ע"ה באשר להנהגת המלוכה צריך להתנהג בגבהות קצת, שום תשים עליך מלך (דברים יז, טו) שתהא אימתו עליך (כתובות יז.), ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול (קידושין לב:), [וכענין (כתובות קג:) זרוק מרה בתלמידים] על כן לא נגלה לו טעם פרה, ודפח"ח.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

זאת חקת התורה (יט. ב) הצדיק הוא גוזר אומר ויקם, והרי הוא כאלו מצוה להשי"ת 'כביכול', והשי"ת מקיים את דבריו. וזהו 'ויאמר ה' אל משה ואהרן לאמר', לישראל 'זאת חקת התורה', ר"ל באופן זה צריך להיות לימוד התורה כ"כ בקדושה וטהרה ולשמה עד שיוכל לצוות להשי"ת כביכול. וזהו 'אשר צוה ד' לאמר' בכדי שיוכל לומר, צוה להשם שיהיה כך והשי"ת יקיים את דבריו לטוב .או יאמר זאת חוקת התורה וכו' דהצדיק כשרוצה לפעול איזה דבר צריך להלביש אותו הדבר באיזה ענין מהתורה, והתורה היא העולה ומעלה את אותו הדבר לפני השי"ת ב"ה, ואין לך דבר בעולם שלא יהא לו לבוש בהתורה. וזהו "זאת חקת התורה" דהיינו שהתורה נאמרה כדבר חוק, ועי"ז יוכל אדם לפרש בה ולהלביש בה כל דבר שע"י התורה יפעול כרצונו. וזהו לאמר שיוכל לומר ע"י כל מה שירצה.

(נועם אלימלך)

בתחילה ילמוד ביגיעה עד שיזכה לרוות מיינה של תורה

זאת חוקת התורה (יט. ב) הרה"ק **האמרי יוסף מספינקא** זי"ע כתב דברים נפלאים ופתח פיו במשל למה הדבר דומה, לאחד הנכנס אל בית היין, ועז חפצו לטעום מעט מן האדום האדום הזה, אך אין לו כי אם כוס אחת שאינה נקיה, עד שנפשו קצה לשתות בזה הכוס, ואילו מים חיים לתת אל כלי ולשטוף את הכוס גם לא היה שם בנמצא, מה עושה האיש, הרי הוא לוקח מעט מהיין הרב המצוי מימינו ומשמאלו, ועם היין ירחץ את הכוס בכדי שיוכל לשתות הימנו יין ולהתענג מפרי הגפן. ממנו נלמד וכן נעשה גם ביינה של תורה, שאל יאמר האדם הן אני עץ יבש אין כי לא תורה ולא מעשים, מלא אנוכי בעוונות עד שאיני יכול ללמוד את התורה הקדושה והטהורה, כי לא כך הם פני הדברים, אלא העצה היעוצה היא שילמד האדם את חוקי חורב ויעסוק בדברי תורה ביגיעה, וזאת התורה אשר ילמד תנקה ותטהר את נפשו רוחו ונשמתו, עד אשר יגיע למדרגה הראויה לשתות מהיין הטוב בלימוד התורה ואף להשקות עם רב ללמוד וללמד את תלמוד תורתך.

האם האומות יודעים הטעם של רבי משה הדרשן?

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. (יט, ב) פירש"י לפי שהשטן ואומה"ע מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזרה הוא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה, דלכאורה צריך ביאור, דהא לקמן הביא רש"י טעם על פרה אדומה בשם רבי משה הדרשן שבא לכפר על מעשה העגל, וא"כ מהו הכונה בזה שכתב רש"י כאן שאין לה טעם. אלא שהכונה בזה הוא דהאומות העולם הם יודעים את הטעם של רבי משה הדרשן, ולכן כיון שהם רוצים לעורר קטרוג על בני ישראל ע"י שיזכירו מעשה העגל, על כן הם שואלים את בני ישראל מהו הטעם של הפרה אדומה, שכונתם בשאלתם הוא שבני ישראל יענו להם שזהו כפרה על חטא העגל, וממילא יתעורר ח"ר קטרוג על בני ישראל כשיזכירו חטא העגל, ולזה אמר השי"ת שהיא חוקה, כדי שכשאומה"ע ישאלו מהו הטעם של פרה אדומה, יענו להם שזהו חוקה בלי טעם, ולא יצטרכו לענות להם שום טעם, כיון שהרי כתבה התורה שהוא חוקה ואין לה טעם, וזהו הפשט בדברי רש"י כאן לפי שהשטן ואומה"ע מונין את ישראל "לומר" ר"ל שיאמרו בפיהם הטעם של המצוה הזאת, וכנ"ל כדי לעורר קטרוג על בני ישראל, לפיכך כתב בה חוקה וכו' דלאומות העולם צ"ל שזהו חוקה ואין לך רשות להרהר אחריה.

(קדושת לוי)

הקשר בין זמן חג השבועות ופרה אדומה

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול (יט, ב) להבין מדוע כתוב ויקחו 'אליך' דייקא, ודרשות חז"ל בזה ידוע עוד יאמר בהקדם דברי המדרש מה ראה קרח לחלוק, פרשת פרה אדומה ראה. כי הנה עיקר מחלוקת קרח על משה היה, באמרו אשר משה עשה דברים מדעתו בלא ציווי הקדוש ברוך הוא. והנה לכאורה הלא אף אם עשה מדעתו מה בכך, הלא מצינו כמה גדול כח של משה שאפילו שלשה דברים שעשה משה מדעתו הסכים הקדוש ברוך הוא על ידו, כמו שאחז"ל פירש מן האשה, ושיבר הלוחות, והוסיף יום אחד מדעתו. אמנם נכונים הדברים על פי דברי **המגיד מקוז'ניץ** בספר "עבודת ישראל" שכתב שעל ידי שהוסיף משה יום אחד ונתאחר זמן קבלת התורה, על כן נשלמו הארבעים יום בששה עשר בתמוז שהוא זמן חסרון הלבנה ונתהוה על ידי זה מעשה העגל, אבל אם היה יום אחד קודם כמו שהיה רצון הבורא, היו נשלמים הארבעים יום בט"ו לחודש ד'קיימא סיהרא בשלימותא', ולא היה שליטת הס"ם עכ"ד הקדושים. ולזה נאמר: 'ויקחו אליך' כי פרה אדומה הוא לכפר על עון העגל, כמו שאז"ל 'תבוא אמה ותקנח צואת בנה', ורמז למשה אשר הוא היה קצת גורם לזה מה שצריכין לפרה אדומה. וזהו שראה קרח לחלוק בגלל שראה פרשת פרה אדומה, וראה אשר באיזה דברים שעשה מדעתו, הגם שהסכים על ידו עם כל זה היה קצת חסרון בדבר, על כן חלק עליו ואמר אשר הכל עשה מדעתו. וזהו: זאת חקת התורה אשר צוה ד' לאמור ,היינו זה החקה של פרה אדומה הוא מחמת קבלת התורה שלא היה בזמן, אשר צוה ד' לאמר אז התורה רק ביום אחד, ועל

בית הכנסת לתורה ולתפילה שטפנשט
כולל אברכים לעיון - לפנה"צ
כולל אברכים להוראה - אחה"צ
רחוב מהרש"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה
"תורת אמת" שטפנשט
בני הילדים
*
כתות הת"ת
*
מכינה לישיבה קטנה כולל חסידית
- הרי"ף 35, אלעד
*
בית הכנסת

בית שטפנשט - גבעתיים
בקבר הצדיק משטפנשט
רח' רמב"ם 1 גבעתיים
כולל אברכים * בית כנסת * מדרשיה
* מרכז מתנדבים לנוקקים

הכנסת אורחים ואש"ל ברומניה
לקבוצות ויחידים - בהזמנה מראש
מתחם קבר האדמו"ר הראשון משטפנשט
רח' אליזבטה 2 שכ' פאקורד יאשי - רומניה

מפעל קמחא דפסחא
(קמחא דשבתא
עזר וסיוע למשפחות ברוכות בימי
החגים ושבתות השנה.

אור מתתיהו
שיעורי תורה בהיכל הארץ, כנסי חיזוק
וערבי יהדות לעם שבשדות, בהשתתפות
גדולי המשפיעים ומזכי הרבים

הספריה התורנית ומוזיאון
להנצחת יהדות רומניה
וזכר הצדיקים משטפנשט.

מכון תורני
"תורת אמת - שטפנשט"
להוצאת כתבי רבותינו הקדושים
לבית שטפנשט - רוזין - וחכמי רומניה.

מפעל האנציקלופדיה
לחכמי רומניה

מספרי המכון ניתן להשיג
במשרדי המוסדות:
· אנציקלופדיה מלכות שבמלכות בית רוזין ב"ח
· אמונות אמת - שטפנשט
· רשפי קודש - רוזין
· סגולת מלכים - ניסן
· עלי זבח:
ח"א ענני ברית מילה,
ח"ב ענני חלאקה,
ח"ג ענני נישואין ומצוה טאנין.
· ילמוד עונים - בדרכי הלימוד
· כנורו של משיח - נגוני שטפנשט עתיקים
אלבום עם שני דיסקים

יז"ל על ידי מכון
'תורת אמת שטפנשט'
הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע
בדוא"ל: 6160303@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

כן נתהוה הענין שיצטרך לזאת חקת פרה אדומה.

(אמרי נועם - יו"ד ח' תמוז תרל"ז)

התיקון לחטא העגל הוא קיום המצוות באמונה פשוטה

כתב הרה"ק **ה"ישמח ישראל" מאלכסנדר** בשם זקנו הק' זי"ע דהכונה בפסוק "טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי", היינו מי שחפץ לעשות רק המצוה שיודע טעמה ומבינה בשכלו, אבל אם אינו מבין אינו חפץ לעשות המצוה באמונה לבד, מסתירין לו מן השמים הטעם וכוונת המצוה, יען כי לא באלה חפץ ה', רק לעשות המצוה באמונה שלימה, וזהו מבקש אל תסתר ממני טעמה ולמדני. ובזה פירש כ"ק אאמו"ר זצללה"ה זי"ע דברי המדרש 'לך אני מגלה טעם פרה ולאחרים חוקה', היינו דמשרע"ה לא חטא בחטא העגל, ולא נצרך להתיקון הזה ולכך גילה לו הקב"ה טעמה של מצוה זאת, אבל לאחרים שפגמו באמונה בחטא הנ"ל להם מוכרח הדבר להיות חוקה בלי טעם למען יכופר להם חטאם ע"י אמונת המצוה הזאת.

(ישמח ישראל)

למה נאמרה פרשה זו גם לאהרן

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן (יט. א) למה נאמרה פרשה זו גם לאהרן והא ליכא למימר שהכוונה לאמר לאהרן, דהרי הציווי דעשיה הוא לאלעזר ולימוד המצוה אין על אהרן החיוב יותר משאר ישראל, ואפשר שזה כדי להפיס דעתו, להיות שנלקחה ממנו מצוה זאת מהטעם שפירש רש"י בשם רבי משה הדרשן, על כן לכבודו עשה השי"ת וצירפו בדבור עם משה.

(אגרא דכלה)

תורה שלמדתי באף...

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט. ב) בספר "לפיד האש" - קורות חייו ותהלוכותיו בקודש של קדוש ישראל הגה"ק מצאנז קלויזנבורג זי"ע מובאדבר מופלא דברי תורה שדרש הרבי צזוקל בעיצומן של ימי התלאות וההריגות: ...וכה מספר אחד מהשרידים, רבי אברהם יעקב קיש ז"ל, פעם בהיותו שרוי במחנה המות הגיע למחיצת הרבי זצ"ל ושמע מפיו דברי תורה. הרבי לא דיבר מענינא דיומא ומענינא דאתרא כי אם מעניני ...קנין תורה. והוא תמך יתדותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמור" והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים "מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מענינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד; ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל; ג. שילמד בקול רם וישמיע לאזניו. וזה שהכתוב מלמדנו: זאת חוקת התורה. זא"ת נוטריקון ז'כור א'ל ת'שכח, אשר 'צוה', בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד, ה', תצייר שם הוי"ה מול עיניך, לאמור, שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך.

זכה נעשית לו התורה סם חיים

זאת חקת התורה. (יט, ב) קשה למה אמר זאת חוקת התורה, היה לו לומר זאת חוקת הפרה. ונראה דבא הכתוב לומר דכשם שהפרה מטמאת ומטהרת, כי היא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, כן התורה יש בה בחינה זו שהיא מטהרת ומטמאת. כי אמרו רז"ל (יומא עב:) זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם המות ח"ו, למי שלומד ותורתו מביאה אותו לידי גאוה, אז נעשה מזה טמא, אבל מי שמחזיק עצמו בענוה וכאמרם ז"ל (תענית ה.)מה מים הולכין ממקום גבוה למקום נמוך אף התורה כן, אז התורה נמשלה אצלו למים, והיא מטהרת אותו כמים שנאמר בו וזרקתי עליכם מים טהורים, ולכן אמרו רז"ל במסכת שבת (דף יד.) דאצל גזירת י"ח דבר גזרו שכתבי הקודש יטמאו את הידים, להגיד שיש גם בחינה של טומאה בהתורה הקדושה, ורק הלומד אותה בקדושה וטהרה זוכה שמקדשין אותו עי"ז הרבה מלמעלה.

(הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע)

אשרי המבטל עצמו להשי"ת

זאת התורה אדם כי ימות באוהל. (יט, יד) כתב הרה"ק **המגיד מקוז'ניץ:** נראה לפרש ע"ד דאיתא בגמ' (ברכות סג:) "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה", רצ"ל שממית כח עצמותו, ואומר שהכל הוא מאת הקב"ה, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, והוא הנותן שכל ובינה לעבדו. וזהו אדם כי ימות באוהל, דהיינו שאינו עושה מכח אדם, רק יודע שהכל בא מאת הקב"ה, אזי מציאותו הוא באוהל ה'.

(עבודת ישראל)

'מאין באת ולאן אתה הולך'

ולקח אזוב וטבל במים (יט, יח) הטעמים שעל תיבות 'ולקח אזוב' הוא 'קדמא ואזלא', והרמז בזה דאיתא דהאזוב רומז על ענוה וכמו שאמרו חז"ל ישפיל עצמו כאזוב, והעצה איך שיגיע האדם לענווה הוא ע"י שיזכור תמיד 'מאין באת ולאן הוא הולך' וכמו דאיתא במתני' במס' אבות (ג, א), וזהו הרמז כאן שעל תיבות 'ולקח אזוב ישנו 'קדמא ואזלא', לרמז שכדי שיחזיק עצמו בהכנעה ובשפלות צריך לזכור 'קדמא' דהיינו 'מאין באת', ו'אזלא' דהיינו 'לאן אתה הולך' שעי"ז לא יתגאה בעצמו.

(הרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע)

מי מריבה ומעמד הר סיני

ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו (כ. ח) רעיון נפלא מביא כ"ק האדמו"ר **ה"לב שמחה" מגור** זצוק"ל, התרגום יונתן אומר שבראש המטה היו חקוקים השמות המקודשים שם המפורש, ומשה חשב שכשהסלע יראה את השמות מיד יתן מים, ומאחר והוא לא עשה כן הכה אותו. עוד הוא אומר מדוע נאמר 'ודברתם אל הסלע לעיניהם' אם המים היה צריכים לצאת על ידי דיבור, לכאורה היה צריך להיות כתוב 'לאוזניהם' אלא שצריך היה להיות כאן מעמד כמו מעמד הר סיני עד כדי שיראו את הקולות כפי שנאמר שם במתן תורה (שמות כ יד) 'וכל העם רואים את הקולת' לכך כתוב 'לעיניהם' ולכן נאמר מתחילה 'והקהל את העדה' כל הקהל כמו במתן תורה.

דיבורי הצדיק מחזירים בתשובה אפילו לאחר זמן

קח את המטה ודברתם אל הסלע לעיניהם. (כ. ח) והנה דרך צדיק הדור שמתקן נשמות בני ישראל, כשרוצה לעורר איזה איש בתשובה ולהחזירו למוטב, הוא מדבר עמו דברים אחרים במילי דעלמא, ואותו איש אינו מרגיש כלל בעת שמדבר עמו שכוונתו בדברו הוא עליו, רק אחר כך נכנסים דבריו אצלו כארס של עכנאי, ומעצמו מתעורר לבו בקרבו בתשובה מחמת שהוא מעורר בהשורש את נשמתו, וזהו 'קח את המטה' לשון להטות לבבנו אליו (מלכים א. א. נ"ח) פירוש כשתרצה להטות לבבות בני ישראל להשם יתברך, ודברתם עמהן, יהיה בעיניהם כאלו אתה מדבר אל הסלע, ואין כוונתך עליהם, רק אחר כך תפעול בדבריך, שיתעורר נשמתם מעצמם בתשובה, זהו על פי פשוט.

(עטרה לראש צדיק- הרה"ק היהודי הק' מפארשיסחא זי"ע)

מה יעשה אדם ויתגבר על המידות הרעות

וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבולו ויט ישראל מעליו (כ. כא) פעם באו אנשי עיר אחת לרבינו **הסב"ק מריז'ין** זי"ע והתלוננו על השוחט שבעירם שיש בו ממדת הקמצנות, ולעולם אינו מכנים אורחים האם הוא ראוי להיות שוחט שלהם או לא, אמר להם רבינו הנה חכמינו ז"ל אמרו "האי מאן דנולד במזל מאדים יהי גבר אשיד דמא" - - שופך דם אמר רב אשי 'או אומנא' -מקיז דם, או שוחט או מוהלא -מוהל. נמצאת אומר שמי שנולד במזל מאדים טבוע בו המדה הרעה של אכזריות, אלא אם האדם מעורר בעצמו מדת הרחמנות ועם המדה הטבוע בו ממזלו עובד בה לד' ועושה מצוות ומעש"ט, אז נעקרת ממנו המדה הרעה של אכזריות ונהפכת להיות מדה טובה ומלאה קדושה ע"י שמקיים עמה מצוות ד', שוחט, מוהל או לצרכי רפואה לעזור להזולת, אבל אם אינו מעורר בעצמו מדת הרחמנות להיות מרחם על הבריות הרי הוא נשאר עם המדה רעה של אכזריות הטבוע בו ממזלו ואף אם נהיה שוחט או מוהל אין זה כי אם דמזלו מעורר אותו להיות 'גבר אשיד דמא', ובכן אם הדבר כן אומר הכתוב 'וימאן אדום נתן איש ישראל עבור בגבולו', אם האדם הזה שהוא בבחי' 'אדום' דנולד במזל 'מאדים', והוא ממאן מלתת ליהודי לעבור בגבולו היינו להכניסו בביתו ולתת לו מקום ללון, הרי זה מראה באצבע ש"ויט ישראל מעליו" שהסימנים שניתנו להכיר ולדעת על ידיהם אם הוא מזרע ישראל ואשר הן ביישנים רחמנים וגומלי חסדים, נסתלקו מעליו כיון שהוא מתנהג באכזריות, ואם כן אזי "ויט ישראל מעליו" מותר להם לישראל להטות מעליו ולהעבירו ולא לאכול משחיטתו.

הטעם הטכני של ענני הכבוד

וישמע הכנעני... וילחם בישראל (כא. א) כתב רש"י ז"ל שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד. פ"א הגיע אל מרן **רבינו הסב"ק מרוז'ין** זי"ע אחד הגויים שהיה מלומד גדול וגם השתלם בלימודי העברים, והיה בקי גדול בתנ"ך ובמפרשיהם והיות ושמע שנתפרסם גודל חכמת רבינו הסב"ק ומלאה הארץ תהלתו אמר גוי זה אלך ואעמוד על טיבו ובא והציג בפני רבינו את שאלתו מה פירוש שאמרו חז"ל דבפטירתו של אהרן הכהן נסתלקו ענני הכבוד, איזה קשר מיוחד יש ל"ענני הכבוד" עם אהרן הכהן, עד דהא בהא תליא שאחד בלי השני לא מופיעים, ועוד למה זכו ענינים הללו לתואר כה מכובד ונקראו בשם "ענני הכבוד" נענה רבינו ואמר לו: ידוע מה שאמרו חכמי המחקר שמגוף האדם עולים תמיד אדים דקים מנקבי החוטם ומהבל פיו, והנה אם יתחברו שני בני אדם האוהבים זה את זה אז יתערבו ויתלכדו האדים יחדיו, ואם יתחברו אנשים שאין ביניהם אהבה הרי האדים עולים כל אחד לבדו ולא יתערבו יחד, והנה ידוע דמדתו של אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, והמשיך אהבה אחוה וריעות בין כל ישראל, עד שהיו ישראל כאיש אחד ממילא היו האדים של כל ישראל מתערבים ומתלכדים יחד, ומהבהב והאדים שלהם נתהוו אלו הענינים, לכן בוודאי שמם נאה להם להקרא "ענני הכבוד" דאין לך כבוד גדול מזה לכלל ישראל, שבששים רבוא אנשים שורה אהבה ואחוה שלום וריעות, אבל כשמת אהרן ונפסקה האהבה הגדולה שביניהם ממילא נסתלקו ענני הכבוד.

מדות של תלמיד חכם

והיה אם נשך הנחש... והביט אל נחש הנחשת וחי. (כא, ט) לנחש היו שתי סגולות נוגדות, נושך ומרפא. וכן תלמיד חכם צריך שתהא בו שתי המדות האלו. כן מצינו בחז"ל (יומא כ"ג), תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם. משה רבינו היה כולו חסד ורחמים. רק המופת הראשון שהראה במצרים היה נחש. זה בא לרמז, כי בשעת הצורך עשוי הוא לאזור גם מדת הגבורה.

(דגל מחנה אפרים)

תורה מגנא ומצלי

במחקק במשענתם. (כא, יח) יש לרמז בזה "במחוקק - במשענותם". במדה שהתורה קבועה וחקוקה בלבו של האדם, בה במדה היא מגינה ושומרת עליו, ויכול הוא להשען עליה לבטח. כי על כן התורה "עץ חיים היא למחזיקים בה"- כפי השיעור שמחזיק בה האדם, כך היא לו חיים. משל למה הדבר דומה, לחבל שמשליכים לטובע בנהר, כפי הכוח שמחזיק בו הטובע, כך גם ירבו סיכוייו להנצל.

(חידושי הרי"ם)

בשדה השמיטה

פרשת חקת

פנינים מתוך שיעורו השבועי של הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א

כל המצוות לעשותם כראוי - תלויות בשמיטה

כתיב וידבר ה' אל משה בהר סיני וגו', וכתב רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני וכו'. וביאר בזה ה'כתב סופר' (שם) ע"פ מה דאיתא בגמ' (שבת ל"א.) שבא גר להלל, ואמר גיירני ע"מ שאקיים כל התורה על רגל אחת, וא"ל מאי דסני לך לחברך לא תעביד, (וע"ש פרש"י ומהרש"א), ויש לפרש שאלת הגר, על פי מה שכתבו המפרשים (עיין אוה"ח פ' יתרו) הא דלא ניתנה תורה עד הר סיני, משום שאז היו באגודה אחת כאיש אחד, כדכתיב ויחן שם ישראל נגד ההר וגו', ומקודם שנעשו כאיש אחד לא היה אפשר לקבל התורה, כיון דיש מצות שאין באפשרות כולם לקיים, כגון מצות הכהנים ומצות הישראלים וכו' וכו', אבל אם כל ישראל באגודה אחת, ואיש אחיו אוהב כנפשו, אז מתקיימת התורה בכללה בכל ישראל יחד, וכאילו עושה כל אחד הכל ע"כ. ולפי"ז, ממשיך הכתב סופר, הכל תלוי במצות ואהבת לרעך כמוך, דעי"ז יש לו חלק בכל המצות, ויל"פ הא דאר"ע (ירושלמי נדרים ט', ד') ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה, כנ"ל, דהיינו דזה התנאי לקיום כל התורה ע"י כאו"א.

ולפי"ז י"ל דהגר הזה חשקה נפשו להדבק בה' ותורתו ולקיים כל המצות, וזה איך יוכל, וע"ז א"ל למדני שאקיים כה"ת על רגל אחת, שיאמר לו דבר יסוד, אשר נכללו בו כל המצות, והשיב לו הלל, מאי דסני עלך וכו', והיינו מצות ואהבת, ועי"ז יהיה באגודה אחת עם כולם, ויוכל לקיים כל התורה.

והנה מצות ואהבת אינה רק בלב, אלא שיראה לחבירו את אהבתו בפועל, ע"י שעוזרו ומושיעו בשעת דחקו, ומפרנסהו משלו בעת שפרנסתו מצומצמת ובזה מראה אהבתו באמת, והנה בשנת השמיטה, האדם עצמו דחוק, ואעפ"כ הוא מפקיר לעניים, אין לך ואהבת יותר גדול מזה.

ובזה מבאר הכתב סופר מה שאמרו כאן בהר סיני, לומר מה שמיטה וכו' אף כל וכו', דהיינו לאחר שקיבלו שמיטה בסיני וקיימו וקיבלו עליהם מצות ואהבת באופן נפלא, אז אף כל וכו' נאמרו בסיני, והכל תלוי במצות שמיטה לעשות כראוי עכ"ד.

בס"ד

מוסדות **שטפנשט** בארה"ק

ע"ש כ"ק מרנן האדמורי"ם משטפנשט זיע"א

רח' מהרש"ל 13 בני ברק בני ברק ת.ד 460 ב"ב טלפון: 03-5790303

לקראת יומא דהילולא קדישא הפ"ט

דכ"ק מרן אדמו"ר הצדיק **משטפנשט** זי"ע ועכי"א

שבת פרשת פנחס תשפ"ב

שבת שכולה תורה

בין קבלת שבת לתפילת ערבית
הגה"צ **נחמן יוסף וילהלם** שליט"א
משגיח ומנהל רוחני בישיבת חזון נחום

יום שבת קודש - פרקי אבות בשעה 18:30
פה מפיק מרגליות המשפיע
הרה"ג **ברוך רוזנבלום** שליט"א

ליל שבת קודש - בשעה 23:15
שבת אחים
כ"ק אדמו"ר ממבקשי אמונה שליט"א

שחרית - תחילת התפילה בשעה 10:00
קידושא רבא לאחר התפילה בהשתתפות:
הרה"ג **יעקב יוסף כהן** שליט"א
דומ"ץ ביהמ"ד שטפנשט
הרה"ג **מרדכי ווב** שליט"א
בן הגה"צ רבי משה ווב זצ"ל
דומ"ץ בעלזא בני ברק ומשקורבי החפיד רבי משה בטקן זצ"ל
שהיה תלמידו ומבאבי ביתו של מרן משטפנשט זיע"א

מלוה מלכה - בשעה 22:30
בהשתתפות
הרה"ג **ישראל דוד באך** שליט"א

סעודת יומא דהילולא בבית מדרשינו

ביום שלישי אור לכ"א תמוז תשפ"ב בשעה 20:30

הגה"צ רבי **יואל טוביאס** שליט"א רב ואב"ד דשיכון ו' ב"ב
הגה"צ המקובל רבי **אביש צינוורט** שליט"א מירושלים
הגה"צ רבי **נפתלי ריזמן** שליט"א דומ"ץ בעלזא ב"ב
הגה"צ רבי **אלימלך וסרמן** שליט"א אב"ד ירושלים
פה מפיק מרגליות הרה"ג רבי **יצחק אהרן גאלדהירש** שליט"א
הגה"צ רבי **יוסף צלר** שליט"א ראש ישיבת רוזין סאדיגורה

תקלי תשרי | 03-6188366

המשך מעמוד 2

רק כסף שבא ביושר ובנקיון כפיים מותר לקבל במתנה.

וממדבר מתנה (כא. יח) מסופר על אחד ששלח ידו במסחר, ועשה הון רב בדרכים לא כשרות, פעם נזדמן לחצרו של מרן הסב"ק **רבינו ישראל מרוז'ין** זיע"א. וכשנכנס אל הרבי נתן פיתקה בה כתב את בקשותיו, וצירף אליה סכום כסף גדול מאד כפדיון. נטל הצדיק את הפתקה מידי החסיד אך סירב לגעת בכסף. ואמר לו: בפרשת חוקת נאמר "וממדבר מתנה". המדבר הוא סמל של ישרות וטוהר, כמאחז"ל (סנהדרין מט) על הכתוב "ויקבר יואב בביתו במדבר" (מלכים א' ב' לד) מה מדבר מנוקה מגזל ועריות, אף ביתו של יואב נקי מגזל ועריות. אם כן, המלים "וממדבר מתנה" מלמדות אותנו, שרק כסף שבא ביושר ובנקיון כפיים מותר לקבל במתנה.

התעוררות הבאה מלימוד תורה היא המשובחת ביותר

על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון. כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון (כא. כז-כח). פירש **הרה"ק קדוש אהרון מבעלזא** בשם בשם אביו הרה"ק המהרי"ד זי"ע ע"פ דרשת חז"ל (ב"ב ע"ח:): "המושלים - אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון - בואו ונחשב חשבונו של עולם וכו'". דהנה, ודאי כשאדם עושה חשבון נפשו, בכל עת ובכל אופן, הרי זה טוב ומועיל להתעורר על ידי כך לעבודת השם יתברך, אך השפעת התעוררות זו היא רק על אתר ואינה מתקיימת לזמן מרובה. מה שאין כן כשהאדם מתעורר לתשובה ועבודת השם יתברך מכח לימוד התורה אזי השפעתה היא לשעתה ויש לה קיום גם לאחר זמן וזהו: "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון- חשבונו של עולם", ובאיזה חשבון ? חשבון אשר "תבנה ותכונן" שתהא בבחינת בנין, לידי התעוררות זו ע"י: "עיר סיחון" מכח לימוד התורה, וכפי שתרגם יונתן: "דמתער ומשיח באורייתא". וממשיך הכתוב: "כי אש יצאה מחשבון" התעוררות הבאה כתוצאה מחשבון הנפש, היא רק בבחינת אש, שדולקת ובוערת רק במקומה, ואילו: "להבה מקרית סיחון" התעוררות הבאה כתוצאה מלימוד התורה היא בבחינת להבה שהולכת למרחוק.

עומק הבאר

עיונים בפרשת השבוע
מהרה"ג יהודה שלפוברסקי שליט"א
מרבני לומדי בית מדרשינו ב"ב

בענין מהות החילוק שבין ישראל לעכו"ם הנוגע לענין טומאת מת באהל

זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' לאמר וגו' ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו' (י"ט, א')

ביאור האוה"ח הק' דכינה מצות הטהרה ע"ש התורה, משום שהיא גורמת לחיצונים לרצות לידבק בגופות ישראל

האור החיים הק' הקשה בריש פרשתינו: צריך לדעת למה כינה למצוה זו שם של כללות התורה וכו', ואין לומר שנתכוון להצריך טהרת אפר פרה לעסוק בתורה, כי לא כן מצינו לרז"ל שאמרו (ברכות כ"ב) שאדרבה אין דברי תורה מקבלין טומאה, ולכל סברות רז"ל (שם) אפי' להמחמירין בבעלי קריין מטעם שצריך באימה וביראה וכו', מודים בטמאי מתים שמותרים בעסק התורה וכו', ע"כ תחילת דבריו.

והנה יש לציין דבאמת מצינו דיש חלקי התורה דכתבו דא"א ללומדם טמאי מתים, דהאר"י הק' אמר דספר היכלות דר' ישמעאל נפלו בו הרבה שיבושים, והיה יכול לתקנו, אלא שאינו רוצה שיהיה בידם, מכיון שאינם טהורים מטומאת מת (הובא בס' האר"י וגוריו אגרת ג'). ובמדבר קדמות להגאון החיד"א (א', כ"ו) כ' וז"ל: ובהכי ינוח לנו דהאמוראים היו כ"כ קדושים, והן עתה בשגם המצא ימצא מי שרוצה להתקדש ולפרוש מדרכי העולם, אף שיטרח טורח גדול לא יעלה בידו, כי הטומאות חדשות גם ישנות אשר אנחנו ואבותינו בם היו בעוכרנו, וכי הטהרה מעכבת, ובכל טורח וקושי לא מסקי אלא כדמסיק תעלא. ואני בעניותי פשיטא לי דרבינו האר"י זצ"ל היה נטהר באפר פרה על ידי אליהו זכור לטוב, ואז נחה עליו רוח הקודש להפליא, והגם כי לא ראיתי כתוב רמז מזה ולא שמעתי, לבי אומר לי שהרב ז"ל היה מעלים הדבר העלם נמרץ לרוב ענותנותו עכ"ל.

ותירץ האוה"ח הק' וז"ל: ויתבאר הענין ע"פ מה שאמרו בפ' בתרא דנזיר (ס"א:) ופסקו הרמב"ם (בפ"א מהל' טו"מ הי"ג) שאין הכותי נעשה טמא מת, וז"ל: שאם נגע במת וכו' הרי הוא כמי שלא נגע, הא למה זה דומה לבהמה שנגעה וכו' ע"כ, והנה ההבדל שבו הורמו עם בנ"י משאר הגויים, הוא באמצעות קבלת התורה, שזולת זה הנה ככל הגויים בית ישראל, ומעתה טעמנו צוף דבש אמרי קל במה שאמר 'זאת חוקת התורה', פי' חוקה זו של הטומאה ותנאי טהרתה תסובב מהתורה, כי ע"י שקיבלו התורה נעשו עם בנ"י דבר שהרוחנים השפלים תאבים להדבק בהם וכו', ולא תחפוץ להפרד אם לא בכח גדול אשר חקק ה' במצוה האמורה בענין של פרה אדומה.

ומוסיף האוה"ח לבאר לפי"ז גם החילוק שיש בין ישראל לעכו"ם לאחר מיתתם: ובמותם ג"כ תתרבה הטומאה, כאמרם ז"ל (יבמות ס"א.) בפס' אדם כי ימות וגו', ישראל מטמאין באהל, ואין אוה"ע מטמאין באהל, וכבר המשלתי במקו"א ענין זה, לב' כלים שהיו אצל בעה"ב, א' מלאה דבש וא' מלאה זבל, ופינה אותם והוציאם לחוץ מהחדר, אותה שהיתה מלאה דבש מתקבצים לה כל הזבובים והרמשים, ואותה שהיתה מלאה זבל הגם שיכנסו לה קצת מהרמשים, לא ישוה לשל דבש, כמו"כ אדם מישראל שמת, להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף, יתקבצו הקליפות לאין קץ שהם כוחות הטומאה התאבים תמיד להדבק בקדושה ליהנות מהערב, ולזה יטמא באהל, ע"ש בהמשך דבריו הנעימים.

נתבאר מד' האוה"ח מדוע האיש הישראלי מטמא באהל, ואילו הגוי אינו מטמא באהל, כיון דאין החיצונים והקליפות תאבים כלל לגופות העכו"ם, ולזה אין שורה בהם טומאה של כלום. ומטעם זה ראוי לה לפרשה שתקרא על שם כל התורה כולה, בעבור שעצם נתינת התורה גרם שרק ישראל יטמאו באהל ולא העכו"ם. [ויש להוסיף דהא האי דינא דאין עכו"ם מטמא באהל נלמד מהאי קרא גופא דזאת התורה 'אדם' כי ימות וגו', אתם קרויין אדם וכו']

קדושת גופות ישראל שאפי' במומר החיצונים תאבים להדבק, ומה"ט אסור להשביע את גוף המת שיתגלה לאחר מיתה, אלא רק את הרוח

יסוד זה מפורש גם בספר חן טוב בשם האר"י הק' (והובא במלאכת שלמה על המשניות אהלות פי"ח) וז"ל: כיון דאתא לידן נימא ביה מילתא ששמעתי משם הרב המקובל האלקי מוהר"ר יצחק אשכנזי זללה"ה והוא מתוק מדבש, כי הנה נשמות ישראל חוצבו מתחת כסא הכבוד קדושות המה, וידוע שסביב רשעים יתהלכון ומתאוים להדבק עם הקדושה שאין להם אורה, שרשעים בחושך ידמו וכו', והנה בעוד האדם חי לא יוכלו ליגע בו בגופו ממש שאור הנשמה מכהה עיניהם, כאור שמש וכו', אבל אחרי יציאת נשמתו רוצים להדבק בכלי שנשתמש בו קודש שנשאר בו קצת ניצוצי אור, לכן באים לחול על גופו, ומשם נמשכה טומאת מת לאדם המת יותר מנבלת בהמה, כי כאיש גבורתו, להיותו איש יש בו קדושה בחיים לא כן הבהמה, וכן על זה הדרך הפרש בין עכו"ם לישראל וכו' עכ"ל.

הרי דהיסוד שנתבאר מדברי האוה"ח הק' דישראל לצד מעלתן מטמאין באהל משא"כ בעכו"ם, מקורו טהור בדברי האר"י הק', ובס' בים דרך להגר"מ זילבר שליט"א ר"י זוועהיל הביא דמצינו נפ"מ לדינא מזה, לגבי הל' מעונן ומכשף, דהנה פסק השו"ע (יו"ד קע"ט, י"ד) במי שמבקש להשביע את החולה, לשוב אליו לאחר מיתה להגיד לו את אשר ישאל אותו מותר, [ואינו נקרא דורש אל המתים], והוסיף הרמ"א: ויש מתירין אפי' לאחר מותו אם אינו משביע גופו של מת רק רוחו, ע"כ. ובב"י הקשה על שיטה זו, דמאי שנא אם משביע גופו או רוחו, ואמאי לא יחשב דורש אל המתים. והלבוש בעטרת זהב כ' ליישב וז"ל: נ"ל שאינו מגומגם כלל, ובעיני אין תמיה כלל, כי כבר שגור בפי כל חכמי הקבלה, ובזוהר הוא בכמה מקומות, שצורת גוף האדם שמת נפרחה ממנו נשמתו ורוחו, שמיד חושקין אליו כל כוחות וצורות הטומאה ומתדבקין בו וחושקין להכנס בתוכו וכו' [ע"ש בארוכה], ולפיכך הדורש אל גוף של מת ישראל בודאי יתדבק עם אותם כוחות הטומאה עכ"ל.

הרי שע"פ היסוד שנתבאר באריז"ל ובאוהחה"ק, מצינו חילוק להלכה לבאר שיטת הרמ"א דמותר להשביע את רוחו של ישראל לאחר המיתה ואסור להשביע את גופו, כיון שהחיצונים מתדבקים בגופו, ואם ישביענו הרי ידבק באותם רוחות טמאות, משא"כ ברוחו ונשמתו של האיש הישראלי שאין נדבק בהם הטומאה ח"ו, [ואגב מבואר בדבריו דיסוד זה מקורו כבר בזוהה, ומעניין לציין דהמ"ד ביבמות דקברי עכו"ם אין מטמאין באהל הוא רשב"י, בעל הזוה"ק].

והנה בשו"ת הרשב"א (א', קצ"ד) נשאל לגבי מומר לע"ז אם מטמא באהל אם לאו, והביא הרשב"א את פלוגתת ר"מ ור' יהודה, אם בזמן שאין נוהגין מנהג בנים אינם קרויים בנים, או בין כך ובין כך אתם קרויים בנים שנא' 'בנים סכלים המה', ופסק הרשב"א כר"מ, דאע"ג דר"מ ור"י הלכה כר"י, הכא ר"מ קראי קדייק, ומבואר דגם מומר מטמא טו"מ, וחזינן מזה גודל קדושת גוף הישראל, עד שאפי' מומר שאין אנו מצווין להחיותו עדיין מתאוים החיצונים להדבק בגופו, משא"כ עכו"ם.

חלוקת טומאת מגע ומשא שהיא מטמאה גם נבילה, מטומאת אהל דלא שייך בנבילה

אלא דלפי כל משנ"ת עלינו לבאר, אמאי טומאת מגע ומשא כן מטמאין פגריהן של העכו"ם, מאחר שאין החיצונים נדבקים בהם. ובאמת בב"י (יו"ד שע"ב) הביא בשם הגהות מיימוניות בשם ס' יראים דהלכה כרשב"י וכיון שאין טמאין באהל אף במגע ובמשא לא מטמאי עכ"ד. וכן פסק בשו"ת פנים מאירות (ח"ב סי"ד), אלא דרוב הראשונים לא ס"ל כן, אלא מחלקים בין טומאת אהל, למגע ומשא, [ואף ההג"מ מסיק בשם היראים דהמחמיר תע"ב], וא"כ צ"ב.

ובמלאכת שלמה בהמשך דבריו (שם) הביא מס' חן טוב לבאר דמה שהם מטמאים במגע ומשא זה כנבלת בהמה, ואף דלפי"ז לכאו' הו"ל לטמא טומאת ערב ולא טומאת שבעה, כ' שם לבאר, דכיון דבאו לכלל טומאה העמידם הכתוב בטומאת ז' כמו מתי ישראל דלא חילקם הכתוב, אבל בטומאת אהל לא שייכי העכו"ם כלל, [דהא נבלת בהמה ג"כ אינה מטמאה באהל].

טומאת אהל היא בסיבת חטא העגל, וזה ל"ש בעכו"ם

עוד ביאור לחלק בין מתי ישראל למתי עכו"ם כ' המלאכ"ש (שם) בשם ס' חן טוב, וז"ל: יען לא באה מיתת העכו"ם על רגל העגל שגם אם לא עשו ישראל את העגל היו מתים, כי אם בילע המות הוא מישראל שקיבלו התורה חרות על הלוחות, א"כ טומאת מת נמשכה מעון העגל, ומי שמת בעון העגל חלה עליו טומאת מת באהל, אבל מי שהיה מת קודם לכן אינו מטמא באהל, כי לא המת מטמא ולא המים מטהרים, אלא דבר הגורם למיתה זה העגל הוא המטמא, והעון הוא המטמא לא המת, גם אין המים מטהרין, כי אם הכונה רצויה לשרוף את הפרה אֵם העגל זה היצה"ר שהוליד את העגל, ובהעשותו אפר מטהר את עון העגל, לכן טומאת אהל לא נחית על קברי עכו"ם וכו', וכ' שם שעיקר הכונה בא לעורר את האדם, שיכון האדם לומר בחטאי הבאתי עלי מיתה שאין מיתה בלא חטא שעל רגל העגל באה, וגם לפי דבריו מה שבמגע ומשא הם כן מטמאים זה לא גרע מנבילה, והיינו דטומאת מגע ומשא אינה שייכת לחטא העגל דוקא, [וכמו שלהביאור הקודם אינו שייך להתדבקות החיצונים דוקא], עכ"ד ע"ש.

והוסיף בס' בים דרך דלפי דבריו אפשר ג"כ לבאר אמאי נקראת פרשה זו בשם זאת חוקת התורה, כיון דמצד עצם קבלת התורה היו צריכים ישראל לחיות לעולם שיבלע המות לנצח, אלא דמשום שעשו ישראל את העגל נגזר עליהם למות ולטמא באהל, והעכו"ם אינם שייכים לזה, ונמצא שוב שקבלת התורה היא זאת הגורמת את החילוק בין ישראל לעכו"ם, בענין טומאת אהל, שכיון שקיבלו ישראל את התורה ונסתלק מהם המות וחזר ע"י חטא העגל, לכן יש טומאת מת.

חילוק האבנ"ז בין צדיקים שמתו ע"י מלאך המות דמטמאים, לבין צדיקים שמתו בנשיקה, דאין לחיצונים שליטה עליהם כיון הנופם קדוש

והנה בענין טומאת מת בצדיקים לאחר מיתתן יש סוגיה שלימה [והארכנו בזה בס"ד בעומק הבאר שע"י גלוין באר בשדה שטפנשט פר' בשלח תשפ"א] ולא נכנס לסוגיה רחבה זאת כ"כ, אלא רק נוסיף דבר שנתחדש בו השייך לנדון דלעיל בענין סיבת טומאת אהל בישראל ולא בעכו"ם. דהנה באבני נזר (יו"ד תס"ו) כ' בתו"ד וז"ל: דהנה טעם טומאת מת כתב רמב"ן משום דאדם מת בעטיו של נחש, וכמ"ש רח"ר ז"ל שג' טיפי מרה שזורק מלאך המות מטמאים הגוף, ואינה מוצאת הנשמה מנוח לכף רגלה ויוצאת ומכאן טומאת מת. [א.ה. זה טעם חדש ודלא כמשנ"ת לעיל ב' ביאורים אחרים], אך זה במת, אך בנהרג שאינו מת ע"י מלאך המות כמ"ש בזוה"ק (ח"א קי"ד) בטעם עגלה ערופה, על כרחך צריכין לבא לטעם הזוה"ק משום דבמאנא דקודשא בעייא לאיתחברא [א.ה. הוא הטעם הראשון הנ"ל], ובטעם הזוהר הוא שמחלקים שבצדיקים אין טעם זה, יען הם קדשי הגוף בקדושת עצמו ואינו מאנא דקודשא לבד. רק הגוף עצמו קודש מקודש ואין החיצונים יכולים להתאחז בהם, אבל מת מעצמו כל שאינו מן המתים בנשיקה ומת ע"י מלה"מ, כמפו' בפ' ואלו מגלחין, שאפי' האמוראים הגדולים היה מיתתן ע"י מלאך המות, מטמא ע"י הג' טיפין, ועל כן דוקא ר' עקיבא שנהרג בידי אדם, הוא שאמר אליהו שאין טומאה בצדיקים, אבל יוסף שמת מעצמו שפיר קאמר הגמ' נושאי ארונו של יוסף היו עכ"ל.

למדנו מדברי האבנ"ז דמצד תאוות החיצונים לגוף הקדוש של ישראל אין ראוי לצדיקים שיטמאו כלל כיון שגופם עצמו קדוש, אלא שבמתים ע"י מלאך המות יש עוד סיבה לטומאה, ובזה באמת מי שמת בנשיקה זה לא שייך.

הדברים נערכו ע"פ הספר 'בים דרך' ע"ש עוד, וה' יזכינו להיות ואתם הדבקים בה"א חיים כולכם היום.

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" (במה"ל) הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולת מלכים

סגולות אפר

ואסף איש טהור את אפר הפרה (יט, ט)

רפואה לאסכרה

רפואה לאסכרה רחמנא ליצלן, צפור דרור צלי, ועפרו ישתה במים.

(מדרש תלפיות ענף בעלי חיים ד"ה צפור דרור)

עוד אחרת, יקח צואת כלב וישרפנה עד אשר יעשה אפר, והאפר יעבירנו בקיסם דק, ואחר כך יניחנו בנייר או בקנה קטן, ויפיח בתוך גרונו ויתרפא, בדוק ומנוסה.

(ספר רפואה וחיים פרק יב אות י)

לעצור דם החוטם

לעצור דם החוטם הנוזל מנחיריו, קח חומץ חזק עם "גיברענטע ציגעל" [לבינה שרופה] ויכתתם ויניח על צדעיו.

עוד אחרת, קח חומט שקורין שנעק [חילזון] וישרפם, וישים בקנה קולמוס האפר, ויפח באפו, בדוק ומנוסה.

עוד אחרת, קח צפרדע של יבשה המצוי בין הגדירות, וישרוף לעפר בקדירה חדשה של חרס, ויתלה אותו אפר מזכר לזכר מנקבה לנקבה על הצוואר. ואפילו לעצור דם נדה יועיל.

(ספר רפואות כא, א)

להביא זיעה ולהסיר פחד

להביא זיעה, קח קערה גדולה ותן בתוכה מים חמין, ומעט מלח, ומעט אפר, ומעט סובין, ומעט עפר מגג' דרכים, ויתן החולה רגליו בתוך המים חמין כפי מה שיוכל לסבול, ויזיע. וזה גם כן מועיל לפחד.

(מראה הילדים מערכת ז אות ג)

לזכרון

סגולה לזכרון, בשם רב פפא מצד הסגולה, קח שבעה חטים ושבע שעורים ושבע פלפלין, ותשים אותם בקדרה חדשה, ותכסה הקדירה היטב, ותעמוד במדורת אש עד שתתלבן הקדירה והגרעינים שבתוכם יהיה אפר ודשן, ותקח מים שתוקים בכלי חדשה, ותשים בתוך המים שמן זית זך, ותפזר אחר כך האפר הנ"ל, ובזה תכבס היטב ראשך. ותעשה זה ביום ד', וטוב לכוין שיהיה בזמן שליטת כוכב.

(ספר מפעלות אלקים אות קבה)

לאהבה

סגולה לאהבה, תקנה סכין חדש במחיר הראשון, ותחתוך בו צפורני ידיך ורגליך, ותשרפם לאפר, ותן האפר במאכלו בלתי ידיעתו.

(ילקוט משה סוף ח"ב שער הרפואות)

לרצות שונא

לרצות השונא, קח עצם מת ודוק לעפר דק, והאבק תשליך לד' פינות הבית, ובמקום דריסת רגלו, וירצך.

(מראה הילדים מערכת ש אות יג)

לחולי נופל

סגולה לחולי נופל רחמנא ליצלן, יקח עורבים קטנים מקינה, וישרוף אותם שלימים עם הנוצה, וכל הימים יאכל בתבשיל עם אותו אפר, וירפא.

עוד אחרת, קח שליא מחזיר שיוליד פעם ראשונה, ושרוף לעפר, ותן לו באכילה ושתיה שלו, ולא יבא עוד לעולם.

עוד אחרת, קח 'מילטווארף' [חולדה] וחתוך מגבו, וקח הכבד ושרוף, ותן לו האפר במשקה וישתה.

(ליקוטי חבר בן חיים חלק ה' דף ח' ע"א)

כיסוי צואה באפר חם

כשהילד עשה צרכיו, לא יכסו הצואה באפר חם, כי זה מזיק לגוף שיצא הצואה ממיעיו (ספר חסידים סימן תתקיט). [הג"ה: ואפשר שמכאן נשתרבב הטעות מה שהביא בטו"ז (אורח חיים סימן תצ"ח ס"ק ט"ו), דיש טועין ואומרים שאסור לכסות באפר חם עיין שם, והשומע שמע וטעה דקאי על כיסוי הדם והבן, עד כאן הג"ה]. וצריך להזהיר להנשים על זה. ולפעמים הילד חולה קצת ואין יודעין מה הוא, ואפשר שבא לו החולשת מסיבה זו, ולכן יזהרו בזה ויהיה הילד בריא בכל טוב.

(סגולות ישראל מערכת י אות לה)

לנשיכת כלב

סגולה לנשיכות כלב, יפתחו הנגע עם אזמיל, וישים עליו כוסות המציצה, וקרוב לו יניחו עלוקות, ויחבשנו בעלי קשואים עם יין מבושל, או יכתוש אפר עצם עגל וילושנו בדבש ויחבשנו בו.

(מראה הילדים מערכת כ אות ב)

לכינים בראש

כנים לבינים שבראש, ילוש אפר מקרן צבי עם מרת שור, וירחץ הראש וימשח עם זה, וירחץ הראש במים מלוחים עם חומץ.

(מראה הילדים מערכת כ אות יד)

לאדם שהוזק ממזיקין

אדם שהוזק ונשאר מושכב בלי לשון וידיו ורגליו אסורות, ציוה הבעל שם טוב ז"ל להביא מים שתוקים, ואפר כירה שם במים, וקרא עליו פרשת מצורע, וישב החולה והתחיל לדבר, ודבר עמו הבעל שם טוב ז"ל ככל הצורך, אלא שהיתה הגזרה שימות, ושוב שכב ונפטר לעולמו, כן כתב בסוף שבחי בעל שם טוב ז"ל זיע"א.

(סגולות ישראל מערכת מ אות יט)

למפלת

קח ביצה שהאפרוח יצא ממנה ושרוף הקליפה לעפר ותן לה לשתות ג' ימים רצופים קודם שתתעבר.

(אמתחת בנימין שערי רפואה אות יז)

למקשה לילד

קח שליא מאשה אחרת, וישרוף לעפר, ויתן לשתות במים. וסגולה זאת גם ליולדת שנשאר השליא בבטנה.

(אמתחת בנימין שערי רפואה אות יד)

נתינת אפר על הראש בנישואין - לשלום בית

סגולה לחתן כשהולך לחופה, שנותנין על ראשו אפר מקלה במקום תפילין, לקיים לתת אפר תחת פאר (שו"ע אבן העזר סימן סה סעיף ג). וכתב הגאון מה"ר יעב"ץ ז"ל (בסידורו דיני תשעה באב חלון ו אות ז), מי יודע כמה לא הצליחו בזיווגם בעון זה שאינם שמים על לב אבילות ירושלים בעת שמחתם, עכ"ל.

(סגולות ישראל מערכת נ אות ל)

לניפוח העינים

לנפח העינים, יבשל עדשים ביין או בחומץ עם שמן זית, ויעשה רטיה על גבי עיניו, ויתרפא.

או קח התולעת הארוכה כמו נחש, והיא מצואת התינוקות, ותיבש אותו בצל, ותדוק אותם לאבק דק, ותשרוף עלוקות, ושקול מאפרן כמשקל אבק הנחש הנזכר, ותערבם יחד, ותכחול בו את העינים ויתרפאו.

(מראה הילדים מערכת ע אות כא-כב)

לצרעת

רפואה לצרעת, תקח עלי תאנה ותכתוש אותם דק כאפר, ותקח ג' פעמים כנגדו דבש נקי מאוד, ותעשה כמו מרקחת, ותן לאכול שני פעמים ביום, כל פעם כאגוז.

(מפעלות אלקים אות שלג)

למי שנשתטה

למי שנשרתה ויצאה מדעתו פתאום, תאכילהו עשרה או ט"ו יום בשר עכברים, ואם תדאג מאיסור אכילתם תשרוף העכברים ושתה אפרם במים בכל יום כמה ימים, אמנם בשרם ממש מסוגל מאד לזה אם אינו לסיבת רוח רעה.

(כתב יד ספר הרפואות לרבי חיים ויטאל דף פה ע"ב)

לכאב שינים

סגולה לכאב שינים, קח סולת של קמח טוב, ולוש אותו בחומץ חזק וחריף, ואחר כך שרוף העיסה הנזכר באש עד שתחזור כאפר דק, ורחץ שיניך בו ותתרפא. והטחול יפה לשינים וקשה לבני מעיים, מאי תקנתיה, ללעסיה ולשדייה (ברכות מד, ב).

(מראה הילדים מערכת ש אות טו).

לכאב שינים

קח חרדל ויבשל בחומץ היטב, ויניח בסמרטוט חם, ויניח על פניו במקום הכאב ג' פעמים ביום.

עוד אחרת, קח וויי"ן רעבין וישרפם, וישים במים האפר, וימשמש היטב בשינים, בדוק ומנוסה.

(אמתחת בנימין שערי רפואה שלימה)

להצהיב שערות

ימשחהו בחלב תרנגולת שנילוש עמו אפר דלעת. להשחירם ולחזקם, ימשחן בשמן שומשומין שנתבשל בו הדס.

(מראה הילדים מערכת ש אות כד)

לרפואת הגוף

מי שאינו יכול לעצר השתן ולעכב אותו, ישרוף פרסות של עזים, וישתה האפר ביין שלשים יום רצופים, ויתרפא.

(נפלאים מעשיך מערכת ש אות ה)

[להנ"ל], עוד אחרת, תיקח מנוצת אווזא התוך שבתוכו, ושרוף, ותן לו במשקה.

עוד אחרת, קח הדג הנמצא בדג אחר, ושרוף, ותן במשקה לשתות.

עוד אחרת, יבשל מוח של ארנבת עם יין, ותן לשתות.

עוד אחרת, קח שלחופית של כבשים עם עזים, ושרוף לעפר, ותן לו לשתות בחומץ [ומים] ויועיל.

עוד אחרת, קח מאותו הבגד שהשתן עליו, ושרוף לעפר, ותן במשקה, וישתה ויתרפא.

(אמתחת בנימין שערי רפואה סגולות לאבן)

לתולעים במעים

קח קליפת שורש רימון, ותבשל ביין, ותשתה. או אפר קרן איל בחומץ חזק, או מיץ הרימון החמוץ, יבשלנו וישתה, ויצאו כל מיני תולעים.

(מראה הילדים מערכת ת אות יד)

לאבן בגוף

להאבן בגיד, יקח עניס [שמיר] ויטגן בדבש ויאכל ערב ובקר איזה ימים.

עוד אחרת, יאכל צנון וחזרת ולא יאכל גבינה ולא דבר מלוח וישתה חומץ.

עוד אחרת, יקח טלפים מן עיזים וישרפם לאפר וישתה ביין.

עוד אחרת, יקח תולעים אדומים הנמצאים בארץ ותשרפם על לבינה לעפר ותן לשתות.

('סוד ישרים' - פראג שנ"א)

לעצירת דם

לא' שאינה יכולה לטהר עצמה, קח צפרדע ושרוף אותה לעפר, ותשא זה אצלה. וזה טוב גם כן לעצור דם מילה, וכל דם, ולתינוק שלא ישתין במטה.

(ילקוט משה סוף ח"ב שער הרפואות)

לחלב

לא' שאין לה חלב, קח צואת כלב קטן, ותיבשהו בתנור עד שיהיה עפר בשחיקה, ותן לה לשתות מן העפר במרק או ביין, ויחזור לה חלבה.

(רפואה וחיים פרק יב אות פח)

למנוע ליבון השערות

אם תרצה למנוע ליבון השערות הבאים מרוב זקנה, קח תולעי האשפה ושרוף לעפר, ובלול בשמן, ומשחם, ולא ילבנו עוד.

(ימלט נפשו סימן כט אות ש)

(תשוח"ח להרה"צ רבי שבתי פרייזלער אבד"ק אורשיווע, מו"ל ספר סגולות ישראל)

לקבלת הגליון 'באר בשדה' היו"ל בס"ד מדי שבת בשבתו אפשר ליצור קשר במייל: 6160303@gmail.com

חכמי רומניה

המצבה המחודשת לצד הישנה בבית העלמין בקישנוב בירת מולדבא

הרה"ק רבי יחיאל העשיל מקרילוויץ זיע"א

נסתלק ט' תמוז תרע"ו ומנו"כ בקישנוב מולדובא

בשנת תר"ג זרח אורו של הרה"ק **רבי יחיאל העשיל מקרילוויץ זיע"א** בבית הגדול רם היחס של אביו הרה"ק רבי **משולם זוסיא מזינקוב** נכד הרה"ק **ה"אוהב ישראל" מאפטה**, ולאמו מרת סימא נכדת הרה"ק רבי **משה צבי מסאווראן**. בבית גדול זה גדל בילדותו וימי נעוריו כשהוא שואף לקרבו מאותם מעיינות קדושים של קדושה והתעלות אשר להם מורשה וירושה מבית אבות.

בהגיעו לפרקו דברו בו נכבדות כיאות וכיאה לבנן של קדושים רם היחס כמוהו, והוא נלקח אחר כבוד כחתן לכלה הצדקנית מרת מירל בת הרה"ק **רבי יהושע מבעלזא**, לאחר נישואיו ישב בצל חותנו הק' בכבודו של עולם, אולם לא ארכו לו שנות טובה וכעבור שנים ספורות נלקחה מעל פניו לבית עולמה והניחה אחריה ששה יתומים אשר נתגדלו בבית אביה הרה"ק מבעלזא, רבי יחיאל קבל את יסוריו באהבה, ותקופה לאחר מכן נשא לאחת מבנות משפחת הרה"ק רבי דוד מסטעפין זי"ע.

עוד בצעירותו בהיותו בי"ט שנים נתקבל כאב"ד בעיירה קרילוביץ, לאחר שנתבקש למלא את מקום אחיו, רבי שמואל, שכיהן כאדמו"ר בחיי אביהם, בעיירה מורבה-קרילוביץ שבפודוליה ברומניה. ושמו יצא לתהילה בגאון בכל מכמני תורה, וכצדיק קדוש עליון ופועל ישועות כקרב הארץ. רבינו היה ידוע כבעל מזג טוב ונעים הליכות. ומיטיב נגן.

פרסומו של הרה"ק רבי יחיאל זצ"ל יצא בערי המחוז והגלילות ובכל הסביבה ונודע לכל כצדיק וקדוש ופועל ישועות, ורבים שיחרו לפתחו לדרוש בעצתו ולהנות לאורו והתברך מברכות פי קדשו. במשך השנים הרבה רבי יחיאל לנסוע בעיירות שבפזורת פודוליה ובסרביא ורומניה, שם התגוררו המוני חסידיו.

שמו מפארים

על רוב פרסומו ניתן ללמוד על כך מהתארים המופלגים שכתב עליו הרה"ג רבי יצחק העליר ז"ל אבד"ק קרילוביץ בספרו 'ויעתר יצחק' כתשובה אליו

הספד של הגאון רבי יהודה ליב צירלסון זצ"ל גאונה של יהדות רומניה בספרו 'הגיון לב' (קעשנוב תרפ"ט, חלק ההספדים, עמ' רז-ריא) - תחת הכותרת "הספד על הרב הצדיק ר' יחיאל קירילאוויצער ז"ל ביום ט' תמוז תרע"ו":

"אם היה יתכן לשאול קושיות מהקב"ה, היינו מקשים: מורם מעם כהרב הצדיק ר' יחיאל, שכל ימיו עסק בתורה ובעבודה, שעיניו הנפלאות היו ראי-מקסים, המראה נשמה זכה וטהורה, מלאה סודות עולמים, שפיו, הגן הנעול, בהפתחו לפי השעה והמקום, היה מפיק מרגליות בתור מציאה בשביל אלפי האנשים, הנופלים עליה בכל חום לבם, שמוחו ולבו היו נובעים עצה ותושיה בשביל להנות בהן בני אדם, למה הלך מהעולם לעת הזאת, שהדור צריך לו כל כך? הוא חי שבעים ושלש שנה, הלא איש נפלא, דגול מרבבה כמוהו, היה נחוץ לנו, שיחיה מאה שנה, למצער תשעים שנה, למה זה לוקח מאתנו? הקב"ה הן לא היה מפסיד, כביכול, מהארכת ימיו של זה, שאנו מרויחים על ידו ברוחניות ובגשמיות, למה זה מנע מאתנו תועלת גלויה כזו?

ר' יוסי מספר (מגילה כד.): פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפלה, וראיתי סומא, שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו, אמרתי לו: בני, אבוקה זו למה לך? אמר לי: כל זמן שאבוקה בידי, בני אדם רואים אותי ומצילין אותי מן הפחתים ומן הקוצים ומן הברקנים. אנחנו, אשר ברובנו הוכינו בסנוירי הזמן, הננו עושים דרכנו בליל חשכת הגלות, אולם כל זמן שאבוקה בידינו, דהיינו: הצדיק, רואים אותנו אותם השרידים, שלא שלט בהם העורון, ומצילים אותנו מהרבה חתחתים - הוי למה זו נוטלה פתאום אבוקה זו מידינו? הוי, למה, למה...

וכה עומדים אנו כעת לפני מטת הצדיק ר' יחיאל כפופי ראש ומלאי קושיות, שאין להקשות ושתוצאותיהן אפוא הנן רק מפח נפש... אחי השומעים, הידעתם למה זה בא הרב הצדיק ר' יחיאל לפני איזה שבועות ממקום מגורו להסתלק פה בקעשנוב? הוא בא להודיענו, שהנהו נתפס בעון הדור! אלו היה מודיע כזאת בקירילאוויץ עירתו הקטנה, היתה גם התועלת קטנה, לכן בא להמטריפולין להודיע לאולכלסי ישראל המרובים, כן ירבו, שידעו הם את ענינו הנשגב של הלקחו הפעם אל על, למען יחישו הם לפשפש במעשיהם, בכדי לתקן את כל הצריך תקון בין אדם למקום ובין אדם לבריות, בכלל, וביחס הפזרון לצדקה, בפרט. הדרוש בעת צרת המלחמה העולמית שלפנינו, אשר כל עירנו הגדולה מוקפת מזעקות הנפשים מנוסת חרב, המגורשים ממקומותיהם, מבני בית החילים, השופכים כעת דמם בעדנו על שדה קטל, וגם מהיתומים הקטנים...

לומדים אפוא אנו מזה ביחס הרב הצדיק ר' יחיאל, כי רק גופו הוא שמוטל לפנינו כאבן, אבל נשמתו הצחה והמצוחצחה עומדת פה מלאה חיים נאצלים ומסתכלת במעמקי לבנו, אם כדאי היה לה להתפס בעונינו, הודות להתעוררותנו הפעם בתשובה, או שלא היה לה כדאי כלל, לסבת הקרח הנורא, שלא יחדול מהקפיא אותנו גם היום.

> "... למה הלך מהעולם לעת הזאת שהדור צריך לו כל כך? הוא חי שבעים ושלש שנה, הלא איש נפלא, דגול מרבבה כמוהו, היה נחוץ לנו, שיחיה מאה שנה, למצער תשעים שנה, למה זה לוקח מאתנו? הקב"ה לא היה מפסיד כביכול מהארכת ימיו של זה, שאנו מרויחים על ידו ברוחניות ובגשמיות, למה זה מנע מאתנו תועלת גלויה כזו? ..."

לכו אפוא בנים ונשובה אל ה'... הדבר תלוי בידכם! זכרו כזאת ושימו אל לבבכם, כי בהניחכם דעת הרב ר' יחיאל, יתאמץ גם הוא להניח את דעתכם בכל אשר תאוה נפשכם!

כן, שומעי הנעלים, הצדיק ר' יחיאל, המופשט מגשמיותו, נצב פה אתנו ומקשיב להגיונינו. נשתמשה נא בשעת הכושר הזאת למנותו בתור ציר אמונים, שלוח מאתנו השמימה. הן הננו היום בצרה גדולה מאד, כל יגיענו ועמלנו תאכלנה הוצאות המלחמה, דם אחינו ישפך כמים במערכות המלחמה וגם מחוצה להן, במקומות הרבה נדונים אנו בגרושין, אויבינו בנפש מעלילים עלינו עלילות לבקרים, מביאים את דבתנו רעה אל הממשלה והעם, אוכלים אותנו בכל פה ומתכוננים לבלענו חיים, הגזרות הקשות מתחדשות בתכיפות עצומה, הסכנה גדולה - הוי, הננו על הר געש!

הבה נאמר לצירנו הרב ר' יחיאל: בעלותך כעת לערבות, עשה שם רעש גדול. שאל: עד מתי, עד אנה נתהפך כה בצירינו? שאל: מדוע נשתנינו ככה מכל אומה ולשון? קרא שם בגרון: הרף מאף, רבונו של עולם, ועשה אות לטובה עם שארית עמך ישראל!

כולנו שמנו כעת עינינו עליך רבי יחיאל - נקוה כי קולך יחולל נפלאות להחיש גאולתנו ופדות נפשנו, אמן".

(סימן פ"א):

לדזיו ליה כבר כתרה שלם, הוא הארז אשר בלבנון, ראש ישראל, צדיק יסוד עולם המשפיע טובו וחסדו למסתופפים בצילו צל אילנא דחייא, צינור פיוא דאתיהיב לן מן שמיא, נזר תפארת ישראל, כבוד רבינו הקדוש מוהר"ר יחיאל שליט"א...

תשובה נוספת אליו עם תוארים ביותרת הכבוד מצינו בשו"ת 'שערי בנימין' (סימן ל"ד) להגאון רבי אברהם בנימין קלוגר זצ"ל, בן הגה"ק רבי שלמה קלוגר זצ"ל, וזה לשונו אליו: **שלמא רבא מן שמיא לגברא רבא, ידיד ה' וידיד נפשי, הרב הצדיק המפורסם בישראל בתורה בקדושה ובטהרה, כקש"ת מו"ה יחיאל שליט"א, בן הרה"ק מו"ה זוסיא וצ"ל וחתן הרה"ק מבעלוא.**

*

סיפר נכדו הרה"ח בנש"ק רבי יחיאל טווערסקי ע"ה: שמעתי מהרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זצ"ל, שבתו של זקיני הרה"ק רבי יחיאל מקרילעוויץ זצ"ל, שהיתה כלתו של הרה"ק רבי זאב מראחמיסטריווקא זצ"ל (חותנו של הרה"ק ה'אמרי חיים'), לא נושעה בבנים, והפצירה מאוד (דערקוטשעט) באביה שתוושע בזרע של קיימא, ונולד לה בן, לאחר ג' שנים נעדר הילד מן העולם רח"ל, וסיפר ה'אמרי חיים', שזוכר איך שרבות התמרמרה גיסתו אם הילד (ווי אזוי זי האט פארפירט).

אחר כך באה לאביה בטענה מדוע אירע לה כן, הלא בירך אותה, ענה לה אביה, מיט געוואלד קען מען גארנישט נעמען.

('שיח זקנים' ח"ז עמ' קנ"ח)

בערוב ימיו עבר עליו כוס היגונים כאשר נפטר לו על פניו בנו הרה"צ ר' משולם זוסיא זצ"ל, האב רבי יחיאל קבל הצרה באופן קשה, ואף מיעט להופיע בהדרו בקהל והפסיק כמעט מלנגן. בחודש אייר שנת תרע"ד, כשנתיים לפני פטירתו, בהיותו בקעשנוב, בעקבות אבלו הכבד על הסתלקות בנו ישב וכתב צוואה, והיא נדפסה בקובץ 'שפתי צדיקים' (קובץ ב'), ובין היתר הוא מקונן שם על פטירת בנו יחידו הרה"צ רבי משולם זוסיא זצ"ל בחייו, וכותב שם כך, וזה אשר יסרני השי"ת בלקחו ממני מחמד עיני ולבי, בני יחידי יקירי הר' משולם זוסיא ז"ל, בזכרי זאת השקט לא אוכל, עיני יורד מים מאין הפוגות בזכרי סופי, מי ועל ידי מי אוכל לקבל טובה בעלמא דקשוט ויצילני, כי נשמתי ריק ח"ו מכל, אוי לי לנפשי, אך בטוחני בשתי בנותי היקרות חיה שרה תחי' ומלכה דבורה תחי' שנשארו מכל עמלי, ונכדיי היתומים שי' אשר ב"ה הולכים בדרך הטוב והישר, ואבקש מהשי"ת שיתן בלבבם גם להבא שילכו בדרך הטוב והישר בדרכי אבותינו הק' זי"ע, זה מעט נחמתי, ואקווה שלא ישכחו בי ואולי על ידי מעשיהם הטובים יהיה טובה לנשמתי.

חלקת הציון והמצבה הישנה בטרם חודשה ושופצה

עוד הוא מזכיר שם בצוואתו כבדרך אגב פרט מעניין, כשהוא מפרט סדר חלוקת הירושה ליוצ"ח, וכותב, רק השני ספרי תורה גדולים וספר תורה קטנה מעץ חיים כסף, כתבתי ממעות חומש עפ"י הסכמת חותני הרה"ק הר' יהושע זללה"ה מבעלוא, ושאלתי על זה לרבנים גדולים ואמרו לי שמותר לי להוריש אותם ליורשים, ועם כל זאת צריכים לידע מזה הרבנים ואנשי יושר שעל פיהם יהי' החלוקה איך לעשות שומא כנגדם.

('אור הצפון', גליון י"א עמ' נ"ד)

"איהו חזי ומזליה חזי"

איש קדוש ובעל מופת היה רבי יחיאל, כמה שבועות טרם הסתלקותו הגיע לעיר הגדולה קעשנוב הסמוכה לקרילוביץ הקטנה, ושם כאילו ידע כי ימיו ספורים והכין עצמו לזיבולא בתרייתא.

מספרים, שביום פטירתו הביאו לו את תפיליו, אך הוא סרב להניחם, תמהו בני ביתו, שכן לא נראה היה חלוש ביותר, אמר להם רבי יחיאל "**ביום הפטירה, כבר פטורים מלהניח תפילין**". נזדעזעו מקורביו, וביקשוהו, שלא יאמר דברים נוראים כאלה, שכן יד ה' לא תקצר מלהושיע.

יכולים אתם להתפלל בעבורי, הגיב רבי יחיאל, אך אני אינני מניח תפילין, מקובלני מזקיני הרה"ק מאפטא, שביום הפטירה אין צורך להניח תפילין.

בהאי קטירא איתקטר

כאמור רבי יחיאל הגיע לביקור אצל חסידיו בקישינוב ושם חלה את חוליו האחרון ממנו וביום ט' בתמוז תרע"ו הסתלק מהאי עלמא לחיי העולם הבא.

בהלוויתו רבת המשתתפים הספידו בצורה נרגשת וחמה הגאון הגדול רבי יהודה ליב צירלסון "הוא נפטר בבירה קישינוב, כדי שידעו הכל שנפטר בעוון הדור".

הותיר אחריו את חתניו: רבי אשר ישעיהו אייכנשטין מפרוכניק, רבי ישעיהו הלברשטאם מטשכויב, רבי משה טברסקי מרחמסטריווקה, רבי צבי אריה טברסקי ממקרוב, רבי מנשה מאריילוס מרופשיץ.

למען אשר יצווה - צוואתו המפורטת של רבינו הרה"צ רבי יחיאל זצ"ל

צוואת הרה"ק רבי יחיאל מקרילוביץ

כאשר אין אדם יודע יום פקודתו ע"כ אבקש מה' מלא רחמים לרחם עלי בזכות אבותי הק' ז"ל וימחול לי על כל חטאי ועווני ופשעי כי השי"ת יודע ועד שלא במרד ובמעל ח"ו עשיתי נגד רצונו יתברך רק ע"י הסתת היצה"ר הבוער בקרבנו תמיד ר"ל. ע"כ אבקש מהשי"ת המרחם על כל ירחם גם... והנכאב שיהא דעתי צלולה וברורה קודם פטירתי ולשוב בתשובה שלימה לפני הבורא יתברך ושיהיה ביכולת לתקן אשר עוויתי כאשר עם לבבי. וזה אשר יסרני השי"ת בלקחי ממני מחמד עיני ולבי בני יחידי יקירי הר' משולם זוסיא ז"ל, בזכרי זאת השקט לא אוכל עיני יורד מים מאין הפוגות בזכרי סופי ממי וע"י מי אוכל לקבל טובה בעלמא דקשוט ויצילני כי נשמתי ריק ח"ו מכל.

אוי לי ואוי לנפשי. אך בטחוני בשתי בנותי היקרות חי' שרה תי' [=תחי'] ומלכה דבורה תי' שנשארו מכל עמלי. ונכדיי היתומים, שי' אשר ב"ה הולכים בדרך הטוב והישר. ואבקש מהשי"ת שיתן בלבבם גם להבא שילכו בדרך הטוב והישר בדרכי אבותינו הק' זי"ע. זה מעט נחמתי. ואקווה שלא ישכחו בי ואולי ע"י מעשיהם הטובים יהי' טובה לנשמתי, וזה שאני מצווה.

א) תיכף אחר פטירתי ישלחו איש מיוחד לזינקוב ולבקש בשמי לשני ב"א הרבנים הר' פנחסיל שי' והר' משה'ני שי' שיעשו למען טובת נשמתי וילכו עם עוד כמה אנשים על ציון קודש אבותינו הק' זי"ע אשר מנוחתם שמה ולהודיעם מפטירתי ולבקשם בשמי שכן צוויתי להודיעם ממני בכדי שיבקשו רחמים בעדי ויהיו מליצים ישרים בעדי, ויצילוני מדינים הקשים ואכזרים ומחיבוט הקבר רח"ל, ואולי לא יהיו המה בביתם אבקש מהרבנים המו"צ דק' זינקוב שילכו עם עוד עשרה אנשים לומדי תוה"ק על ציון קודש ויעשו כנ"ל. וישלחו לזינקוב נ"ט זהובים כמנין שמי, היינו 8.85 לחלק בזינקוב לעניים הגונים.

ב) בנותי שי' כל אחד ואחד מהם ישכרו איש הגון ירא וחרד שיאמר קדיש בעדי כל השנה וללמוד משניות בוקר וערב פרק אחד.

ג) כל ימי השבעה יחלקו בכל יום לעניים הגונים אלמנות ויתומים ב' פעמים חס"ד (72) קאפיקות, היינו 1.44. ואחר השבעה יחלקו כל ימי השלושים בכל יום חס"ד 72 קאפ' כנ"ל.

ד) גם נכדיי היתומים הזכרים שי' אבקש שגם המה יאמרו קדיש עבורי וללמוד משניות כל השנה לטובת נשמתי ואבקש מאבותם אביהם שיסכימו ויתנו להם רשות ע"ז שיאמרו קדיש ויקיימו מבוקשי וזה חסד של אמת, ואבקש מחתנינו הרבנים שי' שגם המה ילמדו משניות כל השנה בכל יום, ויום היא"צ כל ימי חייהם, וכן יצוו כל אחד ואחד לדורות אחריהם, ובנותי שי' וכל נכדיי שי' זכרים ונקבות יתנו נרות כל השנה בכ"פ לבתי מדרשים לטובת נשמתי, ובנותיי שי' ידלקו כל אחד ואחד מהן לאמף של שמן שידליק כל השנה ראשונה... לפני העמוד, ואבקש מבנותי שי' ונכדיי שי' כשיעשו איזהו מצוה כל ימי חייהם יזכרו ויצרפו גם אותי ולהזכיר את שמי בכל דבר מצוה שיעשו.

ה) ישלחו תיכף מכתבים לכל המקומות שהי' דרכי להיות שמה בכל פעם להודיעם מפטירתי, ולבקש בשמי לכל אנ"ש ידידים שהיו אוהבים אותי בחיי וקשורים היו בעבותות אהבה וכיבדוני בחיי, יראו ויהיה אהבתם גם אחר פטירתי מעוה"ז בכל המקומות הקדושים שהי' מנהגי להתפלל שם בעת היותי בעיירות ההן, שבעלי בתים ממקומות קדושים ישכרו איש בר אוריין שיאמר קדיש וילמוד משניות שני פרקים בכל יום לטובת נשמתי שנה ראשונה ובעת היא"צ ובפרט מאנשי קרילוויץ אבקש מכל אנ"ש המתפללים במקומות קדושים שיעשו כנ"ל בקדיש ומשניות, ואבקש שבימי השבעה ושלושים יראו לגמור כל ששה סדרי משנה משניות וזה חסד של אמת.

ו) אבקש מחתניי שי' ונכדיי שי' ומאנ"ש ידידינו בעת שיעשו איזה דבר מצוה צדקה גמ"ח... יזכרו את שמי לכלול לדבר מצוה זו שיהי' לטובת נשמתי.

ז) אבקש מכל בני אחיי שי' ואחיותי שי' שיאמר ג"כ קדיש וילמדו משניות ומה שביכלתם יעשו לטובת נשמתי, ובכל ליל שב"ק יאמר כאו"א קדיש ממזמור שיר ליום השבת ובמוצש"ק שנה ראשונה ובפרט ביום היא"צ בכל שנה ושנה. וזה חסד של אמת וכמו כן יצוו דורות אחריהם שיעשו כן.

ובדבר עזבון שישאר ממני אחר מותי, זה אני מצוה כאשר יש לי שתי בנותי שי' חי' שרה תי' ומלכה דבורה תי' ונכדיי היתומים שי' וזוג' מלכה תי' הנני מבקש וגוזר בגזרת כיבוד אב לכל יורשי, אם ח"ו אשאר בע"ח שיהיה מגיע ממני מעות לאחרים הן על עסקא או בגמ"ח אסור לשום אחד מהם ליקח שום דבר חפץ עד שיסלקו לכאו"א מה שמגיע להם ממני, בכדי שאהיה עכ"פ נקי מחטא זה, ושלא אקח מעות אחרים ח"ו.

והנה יש לי שלשה ספרי תורה גדולים וספר תורה קטנה עם עצי חיים של כסף, חוץ הס"ת שכתבתי עבור נשמת אשתי גיטל ע"ה וספרים מקלאז ובית דירה, יש זוג תפילין דרש"י ודר"ת ושניהם המה מא"ז הרה"ק אדמו"ר מאפטא זי"ע ואחרי פטירת א"ז הה"ק זללה"ה מאפטא התפלל בתפילין דרש"י אא"ז אדמו"ר הה"ק מו' יצחק מאיר זללה"ה עד עת פטירתו, ובתפילין דר"ת התפלל כל ימי חייו אבי אדמו"ר הרה"ק ר' משולם זוסיא זללה"ה זי"ע, וכלי בית וכלי כסף וכלי זכוכית, ואולי ישאר אחרי מעות מזומן או שווה כסף כי יש לי איגרישנע בילעטין אולי לא אצטרך אני למכרם.

זה אני מצווה אשר תפילין דרש"י הנ"ל הנני נותן במתנה לנכדי ר' חיימיל שי' בן בתי פריידא ע"ה רק באופן שיקבל עליו באיסור שלא ידבר בעת שהמה מלבשים עליו שום דיבור ח"ו כל ימי חייו, וגם שיקבל עליו שכל ימי חייו ילמוד בכל יום פרק אחד משניות לטובת נשמתי, רק אם יהיה לו איזה מניעה אמיתית שלא יה' באפשרי ללמוד פרק אחד אזי עכ"פ ילמוד שלשה משניות מפרק אחד לטובת נשמתי, ועל תפילין דר"ת יפילו גורל כל נכדיי הזכרים שי' חוץ נכדי ר' חיימיל שי' לא... בגורל כי יש לו תפילין דרש"י, ומי שיזכה בגורל לו שייך התפילין דר"ת רק גם אם יקבל עליו כפי שכתבתי לנכדי יקירי חיימיל שי' שלא ידבר שום דיבור חול וילמוד משניות כנ"ל לטובת נשמתי.

ס"ת אחת שכתבתי עוד בזינקוב, סימן שיש לס"ת בעגירניע עץ חיים גם הס"ת שכתבתי עבור נשמת זג' גיטל ע"ה ישארו עומדים בקלאז שלי בקרילוויץ תמיד.

המותר מכל הנ"ל שישאר אחרי יסלקו קודם כל החובות אם אהיה חייב ח"ו כמו שכתבתי והזהרתי לעיל, ולסלק לזג' מלכה תי' כתובתה והמותר יחלקו ע"י שומא על שלשה חלקים, חלק אחר על פי גורל יהיה שייך לנכדתי רבקה מרים תי' בת בני הר' משולם זוסיא ז"ל, והשני חלקם הנותרים יחלקו על חמשה חלקים שני חלקים יקחו שני בנותיי שי' חי' שרה תי' ומלכה דבורה שוה בשוה והשלושה חלקים מהחמשה חלקים יתחלקו נכדיי היתומים מבנותיי מ' פריידא ע"ה ומ' לאה ע"ה ומ' פרימט ע"ה, רק השני ס"ת גדולים וס"ת קטנה מעץ חיים כסף כתבתי ממעות חומש, ע"פ הסכמת חותני הה"ק הר' יהושע זללה"ה מבעלזא, ושאלתי ע"ז לרבנים גדולים ואמרו לי שמותר לי להוריש אותם ליורשים, ועכ"ז צריכים לידע מזה הרבנים ואנשי יושר שעל פיהם יהי' החלוקה איך לעשות שומא כנגדם. כי מצווה אני ומבקש מכל יורשיי שי', ויהי מה ח"ו אסור להם למכור ח"ו שום ס"ת שיפול להם בגורל, וכמו כן יצוו לדורות אחריהם שאסור להם למכור ח"ו לקולם. ואני מבקש וגוזר בגזרת כיבוד אב על בנותיי חי' שרה תי' ומלכה דבורה תי' וכל נכדיי שי' לקיים כל הנאמר בצוואה זו ובל יפול ח"ו שום קטטה ומריבה ביניהם רק לקיים הכל בלי שום שינוי ח"ו ומנכדתי רבקה מרים תי' אם כי יוכל להיות שע"פ ד"ת מגיע לה על חלקה יותר, עכ"ז תמחול לי ולהיורשים שכתבתי לעיל כי כוונתי בעזהשי"ת לטוב, כי רק לפני השי"ת גלוי כל תעלומות לבבי ובטחוני חזק בישרת לבבם שיקיימו הכל בלי שום שינוי ח"ו.

וכ"ז כתבתי הכל בדעה צלולה וברורה ומיושבת בלי שום אונס והכרח כלל.

נשמט. אחר פטירתי תיכף יתחלק צדקה לפני מטתי ד' פעמים ח"י זהובים מספר חס"ד, היינו 10.80 ויום אחרון משבעה יחלק צדקה ב' פעמים ח"י זה' 5.40 ל"י וביום אחרון משלושים יחלקו ב' פעמים ח"י זה' 5.40. ובמשך שנה ראשונה יחלקו בכל יום ה' ד' פעמים ח"י קאפ' =72 קאפ' וביום היארצייט כל ימי חיי בנותיי שי' יחלקו צדקה ב' פעמים ח"י זה 10.50, ובזכות צדקה זו ובזכות אבותי הק' זי"ע אבקש מה"א מלא רחמים רחם נא עלי השפל והנבזה הנדכה והנכאב אשר לפניו נגלו כל משאלות לבבי אשר כמה צרות ויגון שעברו עלי מעת היותי לאיש, שיהא זה מעט כפרה על עוונותי, יחוס נא עלי ויצילני מחיבוט הקבר ומכל דינים הקשים ואכזרים ר"ל.

באתי עה"ח אור ליום ו' לסדר ושמרת את חוקותי ועשיתם אותם, תרע"ד פה קעשענאב.

הק' יחיאל באאמו"ר הר' מ' משולם זוסיא זללה"ה העשל.

('באהלי צדיקים' ח"א)

נוסח מצבתו ותאריך ההסתלקות

בבית העלמין העתיק אשר בקישנוב בירת מולדובא, ניצבת לה מצבתו של רבי יחיאל מקרילאוויץ העירה הסמוכה לקישנוב, ולאחרונה אף שוקמה המצבה ושופצה מחדש, להלן נראה מתמלול המצבות כי קיים בלבול וחוסר אחידות בין תאריכי יום ושנת ההסתלקות, כאשר במצבה הישנה כבר מובא הספק על גבי המצבה ממש אם נסתלק בתרע"ט או בתר"פ, והוא פלא שבמצבה עצמה יש כבר חוסר בהירות, זאת ועוד למרות שבהספד המהרי"ל צירלזון זצ"ל רבה של קישנוב מובא מפורש תאריך ההסתלקות ט' תמוז תרע"ו וכפי שאכן תוקן במצבה החדשה. ולחוקרים או ליודעים הפתרונים.

נוסח המצבה העתיקה

פ.נ.
הרב הצדיק
נצר מגזע תרשישים
מוה"ר יחיאל בן הרב
הצדיק רבי משולם זוסיא
זצ"ל הנקרא ר' יחיאל
קרילאווצער
נשמתו עלתה בטהרה
בעשרה ימים לחודש
תמוז שנת תרע"ט או תר"פ
ת'נ'צ'ב'ה

נוסח המצבה המחודשת

פה נטמן
הארז אשר בלבנון נזר תפארת ישראל
פטיש החזק עומד בפרץ וגודר
ראש ישראל צדיק יסוד עולם
שלשלת היוחסין נצר מגזע תרשישים
המפורסים בישראל
בתורה בקדושה ובטהרה
כקש"ת אדונינו מורינו ורבינו
הרב הקדוש
מוהר"ר יחיאל זצוקללה"ה
מ"מ דק"ק קרילעוויץ
ומצודתו פרוסה על שאר ק"ק
ברחבי מדינת פאדאליא ובעסראביא
בן הרב הקדוש המפורסים
מו"ה משולם זוסיא זצוקללה"ה
מ"מ דק"ק זינקוב והגלילות
וחתן הרב הקדוש המפורסים
מו"ה יהושע זצוקללה"ה
אבדק"ק בעלזא
נשמתו עלתה בטהרה
ט' ימים לחודש תמוז תרע"ו לפ"ק
ת'נ'צ'ב'ה